

De l'oïl à l'oc : l'assimilation (2)

Dans la fiche précédente, en expliquant la prononciation du pronom neutre *ac* nous avons étudié un point de grammaire très important en occitan : l'assimilation. Elle concernait la consonne finale d'un mot et la consonne initiale du mot suivant. Nous allons donner quelques exemples supplémentaires :

Si tu veux, je viendrai avec toi. « Si vòs, que vienerèi dab tu. » Prononcer *dat.tu*

J'ai perdu mes lunettes ! « Que m'èi perdut las lunetas. » Prononcer *lal.lunétos*.

L'assimilation peut se produire aussi entre des sons consonantiques (émis à partir de consonnes) qui se sont trouvés en contact à l'intérieur d'un mot :

La semaine prochaine nous irons à Toulouse. « La setmana qui vien qu'aniram a Tolosa »

la setmana ne se prononce pas « la sét-mano » mais la « sém-mano ». Le *t* est assimilé par le *m*.

Chez nous, depuis toujours, le dîner est le repas du midi. « A noste, de tostemps, lo disnar qu'ei lo repaish de mieidia ». Attention à ne pas prononcer *dis.na* mais *din.na*. Le *s* est assimilé par le *n*.

Estar, està's (« rester, demeurer »)

Avisà's, pr'amor *estar* que pòt donc voler díser tanben *demorar* en lo sens de non pas botjar.

Que'm rapèla, un còp, que batalavi dab lo vesin. Qu'èram separats per lo varat miejancèr. Que'm volè har passar quauquarren, jo qu'anavi sautar mes que'm disó :*

- *Esta't aquíu !*

E en s'avançar, que m'ac hasó passar. Qu'èra lo purmèr còp qui entení aqueth vèrbe atau emplegat... totun que comprenoi ! Adara que saberí respóner :

- *Oc, que m'estau ací*

(Aquesta hèita que's passè a Buròs, au ras de Pau. A Ortès qu'aurén dit *demora't aquíu*. Aqueth vèrbe *estar* que's conjuga au present de l'indicatiu *que m'estau, que t'estàs, que s'està...*)

*«fossé mitoyen »

Arrepoèr : lo caractèr espezifc deu mes de heurèr

Que cau lo mes de heurèr

Que deishi lo varat arrasèr.

En principi que plau hèra au mes de heurèr e los varats que son harts d'aiga, plens dinc au bòrd. Raperem que lo « pluviòse » revolucionari qu'èra haut o baish lo noste mes de heurèr.

Que podem arremercar que non s'i parla pas dirèctament de la ploja mes deu resultat : la ploja que plea lo varat.

Medecina tradicionau : talhar... e cicatrizar

Ací un arrepoèr deus coneishuts :

Talha de d'òra o talha de tard,

Arren non vau la talha de març.

Qu'ei un conselh adreçat a'us qui vòlen talhar la vinha o un frutèr. Qu'ei vertat que lo mes de març ei lo bon moment : l'arbo n'a pas enquèra tirat e las torradas que son mei que mei acabadas. Qu'avem un sinonime, lo vèrbe *podar*. E atau, endrets que i a, que disen *podar la vinha*. En Bearn qu'a èi entenut sonque en un país de vinhas : lo Vic Vielh. Logique !

Quan talhatz frutèrs, còps que i a qu'avetz brancas espessas, *pregonas* com disen a Auloron. Que pòden har dus o tres centimètres de diamètre, còps que i a mei. La cicatrizacion n'ei pas tostemps evidenta. En lo comèrci, que trobatz produits cicatrizzants mes lo mei simple qu'ei de har ua pasta en mesclar argèla dab... hems de vaca fresca. E òc ! Qu'ac estenetz sus la copadura e, au briu deus ans, la pèth que's torna formar. Que cau saber que daubuns arbos com los pruèrs o los cerisèrs ne supòrtan pas la talha ; totun si'us cau talhar, que vau mei suenhà'us dab la pasta qui v'èi dit.